

COOPERAREA UNIUNII EUROPENE CU ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI

EU COOPERATION WITH THE UNITED NATIONS IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS PROTECTION

Camelia MAZARENCO

Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: camimazarenco@gmail.com

CZU: 327.51:061.1EU]: 341.231.14

Rezumat. Cooperarea dintre Uniunea Europeană și Organizația Națiunilor Unite în domeniul protecției drepturilor omului reprezintă una dintre cele mai importante dimensiuni ale multilateralismului contemporan. Ambele organizații își fundamentează acțiunea pe respectarea demnității umane, egalității, libertății, justiției, statului de drept și protecției persoanelor vulnerabile. Uniunea Europeană, prin tratatele sale, Carta drepturilor fundamentale, politica externă și instrumentele financiare, promovează drepturile omului ca principiu intern și ca obiectiv al acțiunii externe. Organizația Națiunilor Unite oferă cadrul universal al protecției drepturilor omului, prin Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele internaționale, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, procedurile speciale, organele tratatelor, Revizuirea Periodică Universală și Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului. Articolul analizează fundamentele juridice și instituționale ale cooperării UE–ONU, rolul UE în forurile ONU pentru drepturile omului, sprijinul acordat OHCHR, prioritățile UE în cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului și al Comitetului al Treilea al Adunării Generale, precum și contribuția comună la combaterea discriminării, protecția minorităților, egalitatea de gen, drepturile copilului, protecția refugiaților, consolidarea societății civile și responsabilizarea pentru încălcările grave ale drepturilor omului. O atenție distinctă este acordată Republicii Moldova, unde UE și ONU cooperează pentru consolidarea instituțiilor naționale, protecția minorităților, combaterea discriminării și susținerea organizațiilor societății civile. Se concluzionează că parteneriatul UE–ONU este indispensabil pentru menținerea unui sistem internațional bazat pe drepturi, responsabilitate, solidaritate și demnitate umană.

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite, drepturile omului, OHCHR, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, democrație, stat de drept, minorități, egalitate, Republica Moldova.*

JEL: K33; K38; F53; F55; O19; H11.

Abstract. Cooperation between the European Union and the United Nations in the field of human rights protection represents one of the most important dimensions of contemporary multilateralism. Both organisations base their action on respect for human dignity, equality, freedom, justice, the rule of law and the protection of vulnerable persons. The European Union, through

its treaties, the Charter of Fundamental Rights, its external policy and financial instruments, promotes human rights as both an internal principle and an objective of external action. The United Nations provides the universal framework for human rights protection through the Universal Declaration of Human Rights, international covenants, the UN Human Rights Council, special procedures, treaty bodies, the Universal Periodic Review and the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. The article analyses the legal and institutional foundations of EU–UN cooperation, the role of the EU in UN human rights fora, support for OHCHR, EU priorities within the UN Human Rights Council and the Third Committee of the General Assembly, as well as the joint contribution to combating discrimination, protecting minorities, promoting gender equality, children’s rights, refugee protection, strengthening civil society and ensuring accountability for serious human rights violations. Particular attention is paid to the Republic of Moldova, where the EU and the UN cooperate to strengthen national institutions, protect minorities, combat discrimination and support civil society organisations. It concludes that the EU–UN partnership is indispensable for maintaining an international system based on rights, accountability, solidarity and human dignity.

Keywords: *European Union, United Nations, human rights, OHCHR, UN Human Rights Council, democracy, rule of law, minorities, equality, Republic of Moldova.*

JEL: K33; K38; F53; F55; O19; H11.

Introducere. Drepturile omului constituie fundamentul juridic, politic și moral al ordinii internaționale contemporane, care exprimă recunoașterea demnității inerente fiecărei persoane și stabilesc obligația statelor și organizațiilor internaționale de a respecta, proteja și realiza drepturile și libertățile fundamentale. Într-o lume marcată de conflicte armate, autoritarism, discriminare, migrație forțată, sărăcie, inegalități sociale, crize climatice, dezinformare și presiuni asupra societății civile, cooperarea internațională în domeniul drepturilor omului devine indispensabilă.

UE și ONU reprezintă doi actori centrali ai protecției drepturilor omului. ONU oferă cadrul universal de protecție, prin Carta ONU, Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele internaționale, convențiile specializate, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, Oficiul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului și mecanismele de monitorizare. UE, la rândul său, promovează drepturile omului prin tratatele sale, Carta drepturilor fundamentale a UE, acțiunea externă, dialogurile politice, clauzele privind drepturile omului, regimul global de sancțiuni în materie de drepturi ale omului, asistența financiară și sprijinul pentru societatea civilă. Cooperarea UE–ONU în domeniul drepturilor omului se bazează pe convergența normativă dintre cele două organizații. Articolul 2 din TUE prevede că Uniunea se întemeiază pe respectarea demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept și drepturilor omului, inclusiv ale persoanelor aparținând minorităților. Articolul 21 TUE stabilește că acțiunea externă a Uniunii este ghidată de democrație, stat de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului, respectarea demnității umane, egalitate, solidaritate și respectarea principiilor Cartei ONU [3].

ONU are vocație universală, iar sistemul său de drepturi ale omului constituie principalul cadru global de stabilire a standardelor, monitorizare și responsabilizare. Prin cooperarea cu ONU, Uniunea Europeană își proiectează valorile în cadrul multilateral și contribuie la apărarea unui sistem internațional bazat pe reguli, drept internațional și demnitate umană [5]. În ultimele decenii, cooperarea UE–ONU în domeniul drepturilor omului s-a consolidat considerabil. UE participă activ în Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, în Comitetul al Treilea al Adunării Generale a ONU, susține activitatea OHCHR, promovează rezoluții tematice și geografice, sprijină procedurile speciale și mecanismele de monitorizare, contribuie financiar la programele ONU și susține organizațiile societății civile [6]. Această cooperare are o importanță deosebită în contextul regresului democratic și al contestării universale a drepturilor omului. În mai multe regiuni ale lumii, autoritarismul, conflictul armat, impunitatea, restrângerea libertății presei, represuniile împotriva apărătorilor drepturilor omului, discriminarea, violența de gen și atacurile împotriva minorităților pun sub presiune întregul sistem internațional de protecție [7]. Pentru Republica Moldova, cooperarea UE–ONU este relevantă atât din perspectiva statutului său de membru al ONU, cât și din perspectiva procesului de integrare europeană. Proiectele comune finanțate de UE și implementate prin structurile ONU contribuie la consolidarea drepturilor minorităților, combaterea discriminării, protecția persoanelor vulnerabile, implementarea recomandărilor internaționale și dezvoltarea capacităților instituțiilor naționale [10].

Articolul își propune să analizeze cooperarea UE cu ONU în domeniul protecției drepturilor omului, prin examinarea fundamentelor juridice, instituționale și politice, precum și a impactului acestei cooperări în plan global și național. Ipoteza cercetării este că parteneriatul UE–ONU contribuie la consolidarea sistemului internațional de protecție a drepturilor omului, dar eficiența sa depinde de coerența acțiunii europene, de resursele financiare, de voința politică a statelor și de capacitatea mecanismelor ONU de a produce efecte reale.

Gradul de investigare a problemei și scopul cercetării. Cooperarea dintre UE și ONU în domeniul drepturilor omului este analizată interdisciplinar, din perspectiva dreptului internațional, dreptului UE, relațiilor internaționale, politicii externe europene și guvernantei globale. Literatura de specialitate evidențiază complementaritatea dintre sistemul universal de protecție, fundamentat pe Carta ONU, Declarația Universală a Drepturilor Omului și pactele internaționale din 1966 [1], și cadrul normativ european, întemeiat pe TUE și Carta drepturilor fundamentale a UE [3].

O direcție importantă de cercetare privește acțiunea Uniunii în cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, al Comisiei a III-a a Adunării Generale și al celorlalte mecanisme multilaterale. UE promovează standardele internaționale, susține

mecanismele independente de monitorizare și contribuie la combaterea impunității [5]. Sprijinul acordat Oficiului Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului reflectă angajamentul Uniunii față de protecția multilaterală, independentă și universală a drepturilor fundamentale [6].

Literatura examinează, de asemenea, prioritățile anuale stabilite de Consiliul UE pentru participarea în forurile ONU, axate pe respectarea dreptului internațional, protejarea societății civile, combaterea discriminării și apărarea ordinii internaționale bazate pe reguli. Dimensiunea politică este completată de sprijin financiar și tehnic pentru proiecte privind drepturile minorităților, egalitatea de gen, drepturile copilului, protecția refugiaților și incluziunea persoanelor cu dizabilități [10]. Cercetările Liliane Beniuc privind angajamentele globale ale UE în domeniul drepturilor omului și contribuția acestora la pacea și securitatea internațională oferă repere relevante pentru înțelegerea Uniunii ca actor normativ [13].

Deși literatura analizează extensiv fundamentele juridice și mecanismele instituționale, rămâne necesară evaluarea integrată a raportului dintre angajamentele normative, instrumentele financiare și eficiența practică a cooperării UE–ONU.

Scopul cercetării constă în analiza cooperării dintre UE și ONU în domeniul protecției drepturilor omului, prin examinarea cadrului juridic, instituțional, politic și operațional al acestui parteneriat.

Cercetarea urmărește identificarea fundamentelor juridice ale cooperării; analiza rolului UE în forurile ONU; examinarea contribuției OHCHR și a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului; evaluarea priorităților, instrumentelor financiare și mecanismelor de implementare ale Uniunii; analiza cooperării în Republica Moldova; precum și formularea unor recomandări pentru sporirea coerenței și eficienței parteneriatului UE–ONU.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru realizarea cercetării au fost utilizate tratatele UE, Carta drepturilor fundamentale a UE, documente ale Consiliului UE privind prioritățile în forurile ONU pentru drepturile omului, rapoarte ale SEAE privind drepturile omului și democrația, documente ale OHCHR, materiale ale ONU în Republica Moldova, documente privind Consiliul Național pentru Drepturile Omului, precum și lucrări științifice dedicate acțiunii externe a Uniunii Europene și drepturilor omului [1–15]. *Metoda analizei documentare* a fost utilizată pentru examinarea tratatelor, declarațiilor, concluziilor, rapoartelor și documentelor instituționale. *Metoda juridico-instituțională* a permis identificarea competențelor UE și ONU în domeniul protecției drepturilor omului. *Metoda sistemică* a fost aplicată pentru integrarea cooperării UE–ONU în cadrul guvernanței globale. *Metoda comparativă* a permis evidențierea diferențelor dintre rolul UE ca actor regional și rolul ONU ca organizație universală. *Metoda critică* a fost utilizată pentru evaluarea

limitelor cooperării, inclusiv politizarea drepturilor omului, constrângerile financiare, dificultățile de implementare și riscul aplicării selective a standardelor.

Rezultate și discuții

Drepturile omului ca fundament al ordinii internaționale. Drepturile omului au devenit, după cel de-al Doilea Război Mondial, un element central al ordinii internaționale. Carta ONU a consacrat respectarea drepturilor omului ca obiectiv fundamental al cooperării internaționale, iar Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 a stabilit un standard comun pentru toate popoarele și statele [1]. Drepturile omului sunt universale, indivizibile, interdependente și interconectate. Aceasta înseamnă că drepturile civile și politice nu pot fi separate de drepturile economice, sociale și culturale. Dreptul la viață, libertate, securitate, educație, sănătate, muncă, participare politică și protecție împotriva discriminării formează un ansamblu coerent [2]. Pentru UE, drepturile omului reprezintă atât o valoare internă, cât și un obiectiv extern. UE nu poate pretinde credibilitate internațională în promovarea drepturilor omului dacă nu respectă aceste valori în interiorul său [3]. Cooperarea cu ONU permite UE să acționeze într-un cadru universal, evitând percepția că drepturile omului sunt doar o agendă regională europeană. ONU conferă legitimitate globală, iar UE contribuie prin resurse, expertiză și presiune diplomatică [5].

Fundamentul juridic al cooperării UE–ONU. Fundamentul cooperării UE–ONU în domeniul drepturilor omului se regăsește în tratatele UE și în sistemul juridic al ONU. Articolul 21 TUE prevede că acțiunea externă a Uniunii se bazează pe principiile care au inspirat propria sa creare: democrație, stat de drept, universalitatea drepturilor omului, demnitate umană, egalitate, solidaritate și respectarea dreptului internațional [3]. Carta drepturilor fundamentale a UE are aceeași valoare juridică precum tratatele și consacră drepturi privind demnitatea, libertățile, egalitatea, solidaritatea, cetățenia și justiția [4], care completează angajamentele UE în plan intern și oferă coerență acțiunii externe. În sistemul ONU, Declarația Universală, pactele internaționale și convențiile specializate stabilesc obligațiile statelor privind drepturile omului [1]. Aceste instrumente sunt monitorizate prin organe de tratat, proceduri speciale, rapoarte de țară și Revizuirea Periodică Universală [6]. Cooperarea UE–ONU se bazează astfel pe complementaritate: ONU creează cadrul universal, iar UE susține politic, financiar și diplomatic aplicarea acestor standarde.

UE ca actor normativ în domeniul drepturilor omului. UE este adesea descrisă ca actor normativ deoarece promovează valori, norme și standarde în relațiile sale externe. Drepturile omului, democrația și statul de drept sunt elemente centrale ale acestei identități. Liliana Beniuc subliniază că UE își asumă angajamente globale

în domeniul drepturilor omului, utilizând instrumente politice, diplomatice, financiare și juridice pentru promovarea acestora [13]. Aceste instrumente includ dialoguri politice, clauze privind drepturile omului în acordurile internaționale, sprijin pentru societatea civilă, monitorizare, sancțiuni și cooperare multilaterală. UE promovează drepturile omului în relațiile cu statele terțe, în organizațiile internaționale și în parteneriatele regionale. Această dimensiune este legată de politica sa externă și de securitate comună, de politica de dezvoltare și de instrumentele de vecinătate [14]. Totuși, rolul normativ al UE depinde de coerență. Dacă UE aplică standardele selectiv sau subordonează drepturile omului unor interese economice sau geopolitice, credibilitatea sa poate fi afectată.

Sistemul ONU pentru drepturile omului. Protecția drepturilor omului la nivelul Organizației Națiunilor Unite este asigurată printr-un ansamblu de mecanisme interguvernamentale, instituții specializate și organisme independente de monitorizare. Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, instituit în 2006, reprezintă principalul organ interguvernamental responsabil de promovarea și protejarea drepturilor omului la nivel global [6]. Acesta adoptă rezoluții tematice și geografice, instituie mandate pentru procedurile speciale, convoacă sesiuni extraordinare și examinează situațiile caracterizate prin încălcări grave sau sistematice ale drepturilor omului [7]. Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului sprijină activitatea mecanismelor ONU, monitorizează situațiile de criză, acordă asistență tehnică statelor și contribuie la protejarea victimelor încălcărilor [6]. Sistemul este completat de organele create în temeiul tratatelor internaționale, alcătuite din experți independenți care monitorizează respectarea obligațiilor asumate de state. Revizuirea Periodică Universală asigură, la rândul său, evaluarea periodică a situației drepturilor omului în toate statele membre ale ONU, pe baza principiilor universalității și tratamentului egal.

Rolul UE în Consiliul ONU pentru Drepturile Omului. Uniunea Europeană este un actor activ în Consiliul ONU pentru Drepturile Omului. Deși UE nu este stat membru al ONU, statele sale membre participă în cadrul Consiliului, iar Uniunea coordonează poziții comune și promovează inițiative tematice și geografice [5]. UE susține rezoluții privind situații grave ale drepturilor omului, inclusiv în state afectate de conflicte, autoritarism sau represiune politică. De asemenea, promovează teme precum abolirea pedepsei cu moartea, combaterea torturii, egalitatea de gen, libertatea religiei sau convingerilor, libertatea de exprimare, protecția apărătorilor drepturilor omului și drepturile copilului [6]. Rolul UE este important deoarece oferă coerență și capacitate diplomatică. Cele 27 de state membre pot avea influență mai mare atunci când acționează coordonat [5]. Totuși, acțiunea UE în Consiliu depinde de unitatea statelor membre și de capacitatea de a construi coaliții transregionale. În-

tr-un sistem ONU divers și politizat, promovarea drepturilor omului necesită alianțe diplomatice largi.

Comitetul al Treilea al Adunării Generale a ONU. În cadrul Adunării Generale, acest organism examinează probleme sociale, umanitare și culturale, cu un accent deosebit asupra protecției drepturilor omului. Activitatea sa include analizarea rapoartelor, dezbaterăa unor situații tematice și geografice și elaborarea proiectelor de rezoluție care contribuie la orientarea agendei globale în domeniu [5]. UE utilizează Comitetul al Treilea pentru a promova priorități privind drepturile omului, democrația, statul de drept, egalitatea și responsabilizarea. În acest cadru, Uniunea susține rezoluții, negociază texte, formulează declarații și sprijină mecanisme ONU [6]. Importanța Comitetului al Treilea constă în caracterul său universal. Spre deosebire de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, unde participă un număr limitat de state membre, Adunarea Generală implică toate statele membre ONU [1]. Prin acțiunea sa în Comitetul al Treilea, UE poate promova standarde universale și poate denunța situațiile grave ale drepturilor omului la nivel global.

Sprijinul UE pentru OHCHR. Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului reprezintă principalul partener instituțional al UE în sistemul ONU pentru drepturile omului [6]. UE susține independența OHCHR, finanțarea adecvată a acestuia și capacitatea sa de a monitoriza încălcările drepturilor omului. Sprijinul pentru OHCHR are o semnificație politică importantă. Într-un context internațional în care mecanismele independente sunt contestate de unele state, susținerea OHCHR devine o formă de apărare a multilateralismului bazat pe drepturi [5]. OHCHR oferă asistență tehnică statelor, sprijină reformele legislative, contribuie la formarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului, monitorizează situații de criză și sprijină societatea civilă [10]. În Republica Moldova, prezența OHCHR are rol important în promovarea egalității, protecția minorităților, combaterea discriminării și implementarea recomandărilor internaționale.

Prioritățile UE în forurile ONU pentru drepturile omului. Consiliul UE adoptă anual concluzii privind prioritățile Uniunii în forurile ONU pentru drepturile omului. Aceste concluzii oferă o direcție politică pentru acțiunea europeană în Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, în Comitetul al Treilea și în alte mecanisme multilaterale. În prioritățile pentru 2025 și 2026, UE a reafirmat angajamentul față de respectarea universală a drepturilor omului pentru toți, pretutindeni; apărarea dreptului internațional; susținerea Curții Penale Internaționale; combaterea impunității; protecția societății civile; condamnarea represiunii transnaționale; și contracararea regresului global împotriva drepturilor omului. Aceste priorități reflectă un context internațional tensionat, marcat de războaie, autoritarism, dezinformare, restrângerea spațiului civic și atacuri împotriva egalității de gen [6]. Prin aceste concluzii, UE își

stabilește agenda diplomatică și își coordonează pozițiile în cadrul ONU. Documentele au valoare strategică deoarece transformă valorile generale în obiective concrete de acțiune.

Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația. Acest document constituie un instrument central al acțiunii externe europene, stabilind priorități privind protecția persoanelor, consolidarea societăților reziliente și democratice, apărarea libertăților fundamentale, combaterea discriminării și susținerea multilateralismului. Prelungirea aplicării sale până în 2027 confirmă continuitatea angajamentului UE față de promovarea drepturilor omului și a democrației la nivel global [8]. Această extindere permite corelarea priorităților politice cu cadrul financiar multianual al UE. Planul de acțiune este relevant pentru cooperarea cu ONU deoarece multe dintre obiectivele sale sunt implementate prin mecanisme multilaterale, proiecte comune, sprijin pentru OHCHR și finanțare pentru societatea civilă [9]. Prin acest instrument, UE încearcă să transforme discursul privind drepturile omului în acțiuni operaționale, monitorizare, finanțare și dialog diplomatic.

Responsabilizarea pentru încălcările grave ale drepturilor omului. Un domeniu central al cooperării UE–ONU este combaterea impunității. Încălcările grave ale drepturilor omului, crimele de război, crimele împotriva umanității, genocidul, tortura, disparițiile forțate și violența sexuală în conflicte necesită mecanisme independente de investigare și responsabilizare. UE susține Curtea Penală Internațională și mecanismele internaționale de anchetă create de ONU. Acest sprijin este important deoarece justiția internațională contribuie la prevenirea repetării crimelor și la protecția victimelor [5]. Consiliul UE subliniază periodic necesitatea responsabilizării autorilor încălcărilor drepturilor omului. În 2026, UE a accentuat sprijinul pentru responsabilitate, pentru ICC și pentru combaterea impunității [6]. Totuși, responsabilizarea rămâne dificilă din cauza blocajelor geopolitice, refuzului unor state de a coopera și limitelor jurisdicției internaționale.

Combaterea discriminării și protecția minorităților. Combaterea discriminării este o prioritate comună a UE și ONU. Discriminarea pe criterii de rasă, origine etnică, religie, gen, dizabilitate, limbă, orientare socială sau apartenență la minorități afectează direct demnitatea umană și coeziunea socială [4]. ONU oferă standarde universale prin convenții și comitete specializate, iar UE contribuie prin legislație, finanțare și dialog politic [6]. Cooperarea dintre cele două organizații sprijină statele în elaborarea politicilor antidiscriminare și în consolidarea instituțiilor responsabile. În Republica Moldova, proiectele OHCHR finanțate de UE au vizat consolidarea drepturilor minorităților, implementarea recomandărilor internaționale, participarea minorităților la viața publică și îmbunătățirea datelor oficiale privind minoritățile [10]. Protecția minorităților este importantă nu

doar ca obligație juridică, ci și ca factor de stabilitate socială și politică, în special în societăți multietnice.

Egalitatea de gen și drepturile femeilor. Egalitatea de gen reprezintă un domeniu esențial al cooperării UE–ONU. Drepturile femeilor și fetelor sunt afectate de discriminare, violență, sărăcie, practici dăunătoare, acces limitat la educație, sănătate și participare politică [5]. UE și ONU promovează eliminarea violenței împotriva femeilor, combaterea căsătoriilor timpurii, prevenirea mutilării genitale feminine, accesul fetelor la educație și participarea femeilor la viața publică [9]. În multe comunități, discriminarea este înrădăcinată în norme sociale și practici tradiționale. Din acest motiv, intervențiile eficiente trebuie să combine legea, educația, dialogul comunitar, sprijinul pentru fete și implicarea liderilor locali. Egalitatea de gen nu este doar un drept fundamental, ci și o condiție pentru dezvoltare durabilă, pace și democrație.

Drepturile copilului și protecția grupurilor vulnerabile. Protecția copiilor constituie o componentă fundamentală a sistemului internațional al drepturilor omului, având în vedere vulnerabilitatea lor sporită în situații de criză. Sărăcia, conflictele armate, migrația forțată, traficul de persoane, exploatarea, violența și accesul limitat la educație afectează în mod disproporționat copiii și impun măsuri speciale de prevenire, protecție și incluziune [5]. UE și ONU cooperează pentru protecția copiilor în contexte de criză, pentru accesul la educație, sănătate, protecție socială și justiție prietenoasă copilului [9]. Protecția grupurilor vulnerabile include și persoanele cu dizabilități, refugiații, migranții, persoanele în vârstă, minoritățile și victimele traficului de persoane. În toate aceste domenii, cooperarea UE–ONU urmărește aplicarea standardelor internaționale și sprijinirea statelor în implementare [6]. Republica Moldova beneficiază de sprijin internațional în domenii precum protecția minorităților, drepturile refugiaților din Ucraina, combaterea discriminării și consolidarea capacităților instituționale [10].

Societatea civilă și apărătorii drepturilor omului. Un rol esențial în promovarea și protecția drepturilor fundamentale revine organizațiilor neguvernamentale și apărătorilor drepturilor omului, care monitorizează încălcările, acordă asistență victimelor, contribuie la elaborarea politicilor publice și furnizează informații relevante mecanismelor naționale și internaționale de protecție [5]. UE și ONU susțin societatea civilă prin finanțare, protecție, formare, consultări și includere în procesele decizionale. În contextul restrângerii spațiului civic în multe state, acest sprijin devine tot mai important. În 2026, UE a subliniat protecția societății civile, inclusiv în mediul online, ca prioritate în forurile ONU pentru drepturile omului [6]. Această orientare reflectă creșterea presiunilor asupra apărătorilor drepturilor omului, jurnaliștilor și activiștilor. În Republica Moldova, proiectele finanțate de UE și implementate cu sprijinul ONU

au inclus componente de consolidare a capacităților societății civile și de acordare de granturi pentru organizațiile active în domeniul drepturilor minorităților [11].

Cooperarea UE–ONU în Republica Moldova. Republica Moldova a devenit membru al Organizației Națiunilor Unite la 2 martie 1992, iar sistemul ONU sprijină dezvoltarea, consolidarea instituțiilor și protecția drepturilor omului în țară [12]. În același timp, procesul de integrare europeană a Republicii Moldova a consolidat importanța standardelor privind statul de drept, drepturile fundamentale, egalitatea și nediscriminarea. Cooperarea UE–ONU în Republica Moldova se manifestă prin proiecte privind drepturile minorităților, combaterea discriminării, susținerea societății civile, drepturile persoanelor vulnerabile, accesul la servicii și implementarea recomandărilor mecanismelor internaționale. Un exemplu relevant este proiectul OHCHR finanțat de UE privind consolidarea drepturilor minorităților în Republica Moldova, lansat în februarie 2024 [10]. Acesta urmărește lucrul cu autoritățile publice, instituțiile naționale pentru drepturile omului, organizațiile societății civile și comunitățile minoritare. Faza a doua a inițiativei prevede consolidarea protecției, promovării și realizării drepturilor minorităților, cu o contribuție UE de 750 000 EUR și implementare de către UN Human Rights Moldova [12]. Această cooperare demonstrează că parteneriatul UE–ONU nu este doar diplomatic, ci produce efecte concrete la nivel național.

Limitele și provocările cooperării UE–ONU. Cooperarea dintre UE și ONU în domeniul drepturilor omului este afectată de politizarea standardelor universale, de selectivitatea reacțiilor internaționale și de divergențele dintre interesele statelor. Invocarea suveranității, tradițiilor sau considerentelor geopolitice poate limita aplicarea uniformă a normelor internaționale [5], iar percepția unor abordări selective poate diminua credibilitatea UE ca promotor al drepturilor omului [13]. Eficiența cooperării este influențată și de insuficiența resurselor destinate monitorizării, asistenței tehnice și protecției victimelor [6], precum și de dificultățile de implementare a rezoluțiilor și recomandărilor internaționale atunci când statele refuză cooperarea sau restricționează accesul mecanismelor ONU [7]. Presiunile exercitate asupra societății civile și apărătorilor drepturilor omului reprezintă o vulnerabilitate suplimentară. Depășirea acestor limite presupune combinarea diplomației, finanțării, monitorizării, sprijinului pentru societatea civilă și a mecanismelor de responsabilizare juridică.

Concluzii și recomandări. Cooperarea dintre UE și ONU în domeniul protecției drepturilor omului reprezintă o componentă esențială a guvernantei globale contemporane. ONU oferă cadrul universal de protecție, iar UE contribuie prin resurse, coordonare diplomatică, instrumente financiare și angajament normativ. Analiza a demonstrat că UE acționează activ în forurile ONU pentru drepturile omului, susținând Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, Comitetul al Treilea al Adunării Generale,

OHCHR, procedurile speciale, organele tratatelor, Revizuirea Periodică Universală și mecanismele de responsabilizare. Prioritățile UE pentru 2025 și 2026 confirmă angajamentul față de universalitatea drepturilor omului, dreptul internațional, combaterea impunității, protecția societății civile, egalitatea de gen, libertatea de exprimare, drepturile minorităților și susținerea Curții Penale Internaționale. În Republica Moldova, cooperarea UE–ONU are efecte concrete prin proiecte dedicate protecției minorităților, consolidării societății civile, implementării recomandărilor internaționale și sprijinirii instituțiilor naționale. Această dimensiune este deosebit de importantă în contextul integrării europene, deoarece drepturile omului și protecția minorităților sunt parte integrantă a criteriilor democratice și juridice de aderare.

Se recomandă consolidarea coordonării UE în forurile ONU; creșterea finanțării pentru OHCHR și mecanismele independente; sprijinirea societății civile și a apărătorilor drepturilor omului; dezvoltarea unor mecanisme mai eficiente de monitorizare a implementării recomandărilor; combaterea aplicării selective a standardelor; și extinderea proiectelor comune în statele candidate și partenere, inclusiv Republica Moldova. De asemenea, este necesar ca UE să mențină coerența între valorile sale interne și acțiunea externă. Credibilitatea europeană depinde de capacitatea Uniunii de a apăra drepturile omului nu doar în discurs, ci și prin acțiuni concrete, consecutive și bine finanțate.

În concluzie, cooperarea UE–ONU în domeniul drepturilor omului nu este doar o relație instituțională, ci o expresie a responsabilității comune pentru demnitatea umană. Într-o lume în care drepturile omului sunt contestate, acest parteneriat rămâne indispensabil pentru apărarea libertății, egalității, justiției și statului de drept.

Referințe bibliografice

1. United Nations. (1948). *Universal Declaration of Human Rights*. Disponibil: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
2. United Nations. (1966). *International Covenant on Civil and Political Rights; International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*. Disponibil: <https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/international-human-rights-law>
3. Uniunea Europeană. *Tratatul privind Uniunea Europeană, versiune consolidată*. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202, 7 iunie 2016. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>
4. Uniunea Europeană. *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202, 7 iunie 2016. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016P/TXT>

5. Council of the European Union. (2025). *Council Conclusions on EU Priorities in UN Human Rights Fora in 2025*. Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5638-2025-INIT/en/pdf>
6. Council of the European Union. (2026). *Council Conclusions on EU Priorities in UN Human Rights Fora in 2026*. Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5835-2026-INIT/en/pdf>
7. European External Action Service. (2025). *Annual Report on Human Rights and Democracy in the World 2024*. Disponibil: <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/Annual%20Report%20on%20Human%20Rights%20and%20Democracy%202024.pdf>
8. European External Action Service. (2024). *EU Action Plan on Human Rights and Democracy 2020–2027*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/Action-Plan-EN_2020-2027.pdf
9. European External Action Service. *Human Rights & Democracy*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/human-rights-democracy_en
10. United Nations Moldova. (2024). *Launch of the EU-supported project on strengthening the rights of minorities in the Republic of Moldova*. Disponibil: <https://moldova.un.org/en/262234-launch-eu-supported-project-strengthening-rights-minorities-republic-moldova>
11. United Nations Moldova. (2024). *EU-backed UN Human Rights initiative empowers Moldovan civil society to strengthen advocacy*. Disponibil: <https://moldova.un.org/en/275523-eu-backed-un-human-rights-initiative-empowers-moldovan-civil-society-strengthen-advocacy>
12. EU Neighbours East. (2026). *Strengthening the rights of minorities in the Republic of Moldova — Phase II*. Disponibil: <https://euneighbourseast.eu>
13. Beniuc, L. (2022). Angajamentele Uniunii Europene în domeniul drepturilor omului la nivel mondial. In *Economic and legal aspects of digitalization in the context of globalization: International Scientific Symposium* (2nd ed., Vol. 1, pp. 213–219). University of European Studies of Moldova. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/171929
14. Beniuc, L. (2024). Contribuția Uniunii Europene la pacea și securitatea globală. In N. Putină & A. Solcan (Eds.), *Strengthening security and stability in the new national, regional and global realities* (pp. 200–212). Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12755161>
15. Beniuc, L. (2024). Strategiile de politică externă ale Uniunii Europene privind promovarea păcii și securității internaționale. *Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova*, 25–36. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/25-36_11.pdf